

## Confirmació de la presència de *Dysauxes ancilla* (Linnaeus, 1767) a la Península Ibèrica (Lepidoptera: Arctiidae)

## Confirmation of the presence of *Dysauxes ancilla* (Linnaeus, 1767) in the Iberian Peninsula (Lepidoptera: Arctiidae)

Josep Ylla <sup>1</sup> i Ramon Macià <sup>2</sup>

<sup>1</sup>Urbanització Serrabonica; E-08503 Gurb de la Plana (Barcelona)

<sup>2</sup>Passeig de la Generalitat, 18, 5è D; E-08500 Vic (Barcelona)

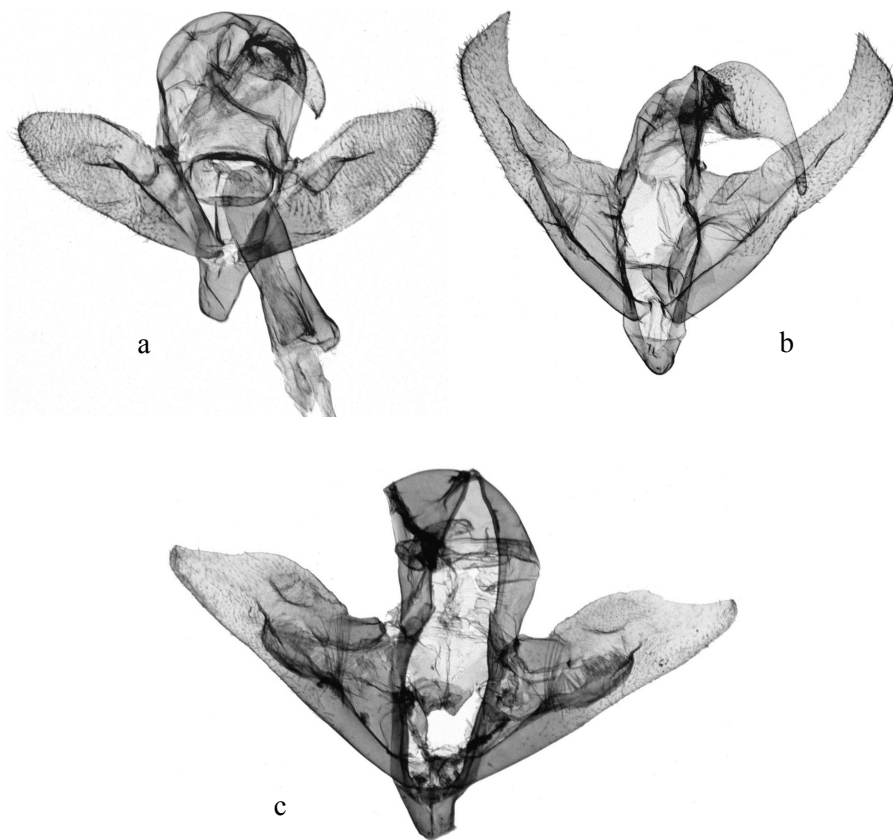
**Key words:** *Dysauxes ancilla*, Lepidoptera, Arctiidae, Faunistics, Catalonia, NE Iberian Peninsula.

*Dysauxes ancilla* és un element faunístic euroasiàtic amb una àrea de distribució que comprèn bona part del centre i sud d'Europa, i que s'estén cap a l'est fins a arribar als Urals, Turquia, Armènia i el Caucas. No és present a Islàndia, la Península Escandinava, el nord-oest d'Alemanya, Holanda ni els Alps septentrionals. Molt ocasionalment se l'ha trobat al sud de les illes Britàniques. (Freina i Witt 1987; Emmet 1991; Martilla *et al.* 1996; Karsholt i Razowski 1996).

L'acceptació de la presència de *D. ancilla* a la Península Ibèrica ha estat objecte de discussió des de temps enrere. Va ser esmentada fa anys per Zapater i Korb (1883) dels voltants d'Albarrasí (Terol), però ja el mateix Zerny (1927) va manifestar dubtes respecte a la citació, que va atribuir a una probable confusió amb *Dysauxes punctata* (Fabricius, 1781), tesi acceptada per autors com Pérez De-Gregorio (1983), De Laever (1983), Redondo (1990) i, més recentment, per Pérez De-Gregorio *et al.* (2001), autors, aquests darrers, que només admeten *D. punctata* com a única espècie ibèrica d'aquest gènere. En relació amb les referències sobre la seva possible presència als Picos de Europa, Pérez De-Gregorio (1983) va demostrar que es tractava, efectivament, d'una nova confusió amb *D. punctata*, alhora que també posava en dubte la validesa de les citacions dels Pirineus francesos (Rondou 1903 i 1932).

En aquest context, veient que totes les citacions ibèriques d'aquest àrctid presentaven dubtes raonables, abans de procedir a proposar-ne l'eliminació del catàleg dels lepidòpters ibèrics (Vives Moreno 1994), els autors han revisat a fons la bibliografia i han trobat una citació que semblava haver passat desapercebuda per a tothom i encara, doncs, pendent de confirmació: Puig Ventós, Vidreres (Girona) (31TDG82, 180 m) (Ahola i Kohonen 1985).

Posats en contacte amb els autors, ens han proporcionat dos dels sis exemplars que encara conserven, capturats el 14 i el 21 de juny de 1982 a l'esmentada localitat selvàtica (lám. 4, fig. 2). Tot i que per morfologia externa ja se'ns va fer evident la



**Fig. 1** Genitàlies masculines de *Dysauxes*: **a**, *D. punctata* (Fabricius, 1781), (gen. núm. 2.742), Estavar (Pirineus Orientals), 26.VII.1998 (S. Peslier *leg.*); **b**, *D. famula* (Freyer, 1836), (gen. núm. 2.741), Col de Bilia, Sartène (Còrsega), 12.VII.2002 (J. Ylla & R. Macià *leg.*); **c**, *D. ancilla* (Linnaeus, 1767), (gen. núm. 2.601), Puig Ventós, Vidreres (Girona), 21.VI.1982 (M. Ahola & L. Kohonen *leg.*) [fotos: R. Macià].

seva adscripció a *D. ancilla*, un cop fetes les genitàlies es va poder confirmar sense cap dubte la seva pertinença a aquesta espècie. A la figura 1 es compara la genitàlia masculina d'un dels dos exemplars en qüestió amb les de les altres dues espècies del gènere presents a Europa.

A més, també és probable la seva presència vora el riu Tost, a 10 km de la Seu d'Urgell, ja que Ahola i Kohonen disposen de dos exemplars més d'aquesta localitat que, segons ells, són també atribuïbles per morfologia externa a *D. ancilla*.

Queda plenament confirmada la presència de *D. ancilla* a la Península Ibèrica i no cal, doncs, eliminar aquest àrtid del catàleg dels lepidòpters ibèrics (Vives Moreno, 1994).

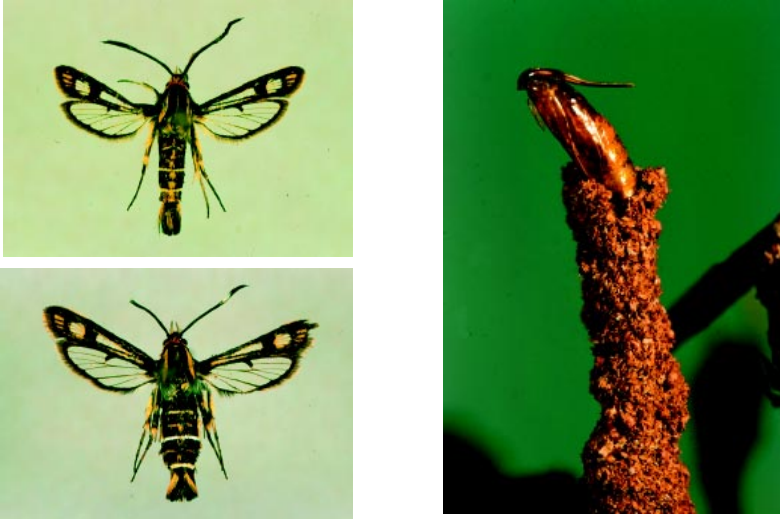
El nostre agraïment als finlandesos Leo Kohonen i Matti Ahola, sense la col·laboració dels quals aquesta nota no hauria estat possible. Al Dr. Víctor Sarto i Monteys, per l'ajut proporcionat en la realització de les fotografies de les genitàlies, i a Erhard Bodi, per la informació proporcionada.

## Referències bibliogràfiques

- Ahola, M. & Kohonen, L. 1985. A list of Macrolepidoptera collected in North-Eastern Spain in June 1982. *SHILAP Revista lepid.*, 13(50): 113-123.
- De Laever, E. 1983. Le genre *Dysauxes* Hübner [1819] famille des Ctenuchidae (=Syntomidae). Création d'un nouveau genre: *Parauxes*. *SHILAP Revista lepid.*, 11(41): 33-35.
- Emmet, A.M. 1991. Chart showing the life history and habits of the British Lepidoptera. In: *The moth and Butterflies of Great Britain and Ireland* (Emmet, A.M. & Heath, J. Eds), 7(2): 61- 303. Harley Books, Essex.
- Freina, J.J. & Witt, T.J. 1987. *Die Bombyces und Sphinges der Westpalaearktis (Insecta, Lepidoptera)*. Band 1: 708 pp, 46 pls. Edition Forschung & Wissenschaft. Verlag GmbH, München.
- Karsholt, O. & Razowski, J. 1996. *The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist*. 380 pp. Apollo Books, Stenstrup.
- Marttila, O., Saarinen, K., Haahtela, T. & Pajari, M. 1996. *Suomen Kiitäjät ja Kehräjät*. 384 pp. Kirjayhtymä Oy, Helsinki.
- Pérez De-Gregorio, J.J. 1983. Sobre la probable inexistència a la península Ibèrica de *Dysauxes ancilla* (Lep. Ctenuchidae). *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 41: 17-18.
- Pérez De-Gregorio, J.J., Muñoz, J. & Rondós, M. 2001. *Atlas fotográfico de los lepidópteros macroheteróceros ibero-baleares, 2: Lasiocampoidea, Bombycoidea, Axiioidea y Noctuoidea (1)*. 210 pp. Argania editio, Barcelona.
- Redondo, V.M. 1990. *Las mariposas y falenas en Aragón: distribución y catálogo de especies*. 227 pp., Diputación General de Aragón. Departamento de Cultura y Educación, Zaragoza.
- Rondou, J.P. 1903. Catalogue Raisonné des Lépidoptères des Pyrénées. *Act. Soc. linn. Bordeaux*, 57(1902): 1-179.
- Rondou, J.P. 1932. Catalogue des Lépidoptères des Pyrénées. *Annls Soc. ent. Fr.*, 101: 165-244.
- Vives Moreno, A. 1994. *Catálogo sistemático y sinonímico de los lepidópteros de la Península Ibérica y Baleares (Insecta: Lepidoptera) (segunda parte)*. x - 775 pp. Publicaciones del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Dirección General de Sanidad de la Producción Agraria, Madrid.
- Zapater, B. & Korb, M. 1883. Catálogo de los Lepidópteros de la provincia de Teruel, y especialmente de Albarracín y su Sierra. Primera parte. *An. Soc. esp. Hist. nat.*, 12: 273-318.
- Zerny, H. 1927. Die Lepidopterenfauna von Albarracín in Aragonien. *Eos, Madr.*, 3: 299-489, pls 9-10.

Data de recepció: 17 d'agost de 2003

Data d'acceptació: 8 de setembre de 2003



**Fig. 1** Esquerra: adults de *Pyropteron koschwitzi* (Spatenka, 1992), Ivars de Noguera, ♂ i ♀ (ex larva). Dreta: Tub d'emergència de *Pyropteron koschwitzi* (Spatenka, 1992). Abans de crisalidar, la larva construeix amb seda i serradures un llarg tub que facilitarà l'emergència de l'adult [fotos: L. Dantart].



**Fig. 2** Exemples de *Dysauxes ancilla* (Linnaeus, 1767), capturats a Puig Ventós, Vidreres (Girona), els dies 14 i 21 de juny de 1982 (M. Ahola & L. Kohonen leg.) [fotos: R. Macià].